

DEEL 2 VAN DE TROPENVROUWEN-TRILOGIE

MONICA BETIST
STILLE BERG
ROMAN

Een Chinees-Indisch popje leidt Niolie op haar reis door Java naar een oud geheim van twee vrouwen, waarvan de gevolgen nog generaties lang doorwerken.

SEPTEMBER

1931. In Nederlands-Indië krijgt de zestienjarige Emilia een Chinees-Indisch popje. Het geschenk verbindt haar met de intrigerende Jasmine en de charismatische Owen. Hun vriendschap en ontluikende gevoelens trotseren vooroordelen, koloniale spanningen en de dreiging van oorlog. Een dramatische gebeurtenis op de vulkaan Tangkuban Perahu in Bandung tekent hun levens voorgoed.

2023. Niolie vindt het popje in het huis van haar oma en neemt het mee op haar reis naar Indonesië. Wat begint als een zoektocht naar antwoorden, voert haar naar de verborgen geschiedenis van haar familie. Daar ontrafelt ze verhalen van liefde en verlies, en stuit ze op verdrongen waarheden die niet alleen haar blik op het verleden, maar ook haar eigen toekomst doen kantelen.

Met *Stille berg* zet Monica Betist opnieuw een meeslepemde roman neer waarin persoonlijke levens zich verweven met ingrijpende historische gebeurtenissen. Voor de liefhebbers van Lucinda Riley, Soraya Lane en Kristin Hannah.

MONICA BETIST studeerde sociale geografie en ontwikkelde zich tot freelance tekstschrijfster voor grote organisaties. *Stille berg* is het tweede deel uit haar trilogie *Tropenvrouwen*. Eerder verscheen in deze reeks haar succesvolle debuut *Diep meer*.

SEPTEMBER
UITGEVERIJ

9

>

MONICA BETIST

Stille berg

SEPTEMBER
UITGEVERIJ

Hoofdstuk 1

Emilia – 1931

Batavia, Nederlands-Indië

Ik kan me nog heel goed herinneren wanneer ik Li Nio kreeg. Het was op mijn zestiende verjaardag. Ik was meteen dol op haar, wat een schattig Chinees poppetje. Maar ik kon toen nog niet vermoeden dat dit geschenk zo'n invloed op mijn leven zou hebben.

Li Nio was niet groter dan mijn hand. Om haar ronde ogen was een lijntje getekend dat een beetje schuin wegliep en haar mondje had de vorm van een rozenknop. Het leek of ze haar lipjes een beetje inzoog. Of misschien kwam dat wel door de wat bolle wangetjes waarop een zweempje roze over de bleke composiet was aangebracht.

Jasmine zei dat haar zwarte haren echt waren. Dat vond ik fascinerend. Wie had haar haren afgestaan voor een pop? Ik ging ervan uit dat het een vrouw was geweest, maar het had natuurlijk net zo goed van een man kunnen zijn. Onder de roodzwarte kimono ging haar lijfje vanaf de hals over in roze satijn. Alleen de beschilderde handjes en de voetjes, gehuld in witte kousjes, waren eveneens van composiet. De zachte stof maakte Li Nio een baby die je tegen je aan kon drukken als je troost nodig had. Maar als ik huilde lieten mijn tranen hun sporen na. Dan deed ik snel weer haar kleding aan zodat niemand het zou zien.

Mijn zestiende verjaardag begon zoals alle andere dagen. Ik werd wakker van de geuren die uit de keuken kwamen. Gebakken rijst met kip en zoete ketjap. Van alles wat ik rook, begon mijn maag te borrelen.

‘Emilia, je ontbijt staat klaar!’

Ik geeuwde en rekte me uit. De stilte van de vroegte was zo overheersend en het door de klamboe gefilterde ochtendlicht nog zo zacht. De lakens kraakten terwijl ik me omdraaide en mijn wang nog even in het donzen kussen begroef.

‘Kom nou, de cadeautjes liggen al bij je bord.’

O ja, dat was ook zo: ik was jarig!

Ik sprong uit mijn bed, waste me snel en deed de jurk aan die gister-

avond door onze bediende aan de kastdeur was gehangen. Ik had hem deze keer zelf uitgekozen. Vandaag wilde ik er zo volwassen mogelijk uitzien. Daarom had ik mijn nieuwste aanwinst aangewezen in de kast. Onze naaister had hem volgens de laatste mode gemaakt, met een lage hals zodat je goed kon zien dat ik geen kind meer was.

‘Meisje, meisje, wat zie je er weer knap uit,’ riep mijn moeder toen ik de eetkamer binnenliep. ‘Je lijkt wel een filmster.’

Ik voelde mijn wangen rood kleuren. Mijn moeder bedoelde het goed, maar altijd als ze iets liefs zei, irriteerde me dat. Ook nu weer had ik er een hekel aan dat ze me zo in het middelpunt van de belangstelling zette, hoewel ik de jurk zelf had gekozen.

Mijn vader stond op en kwam me tegemoet. Hij kuste mijn wang. ‘Gefeliciteerd lieverd. Dat je maar een heel leuke dag mag hebben.’

Ook mijn zusjes gingen staan en sloegen tegelijkertijd hun armen om mij heen.

‘Gefeliciteerd, Emilia! Kijk, we hebben allemaal cadeautjes voor je,’ riepen ze met hoge stemmen.

Ik schoof de stoel naar achteren en ging zitten. Alle ogen rond de tafel keken me verwachtingsvol aan. Het maakte me nog ongemakkelijker. Ik was bang dat er iets in de pakjes zou zitten dat me in verlegenheid kon brengen. Ze haalden weleens een grapje uit en daar zat ik niet op te wachten.

‘Hier, maak deze eerst maar open,’ zei mijn moeder.

Het papier scheurde makkelijk en ik trok het er in één keer af. Een lange violette sjaal viel op mijn schoot. Het was precies het cadeau dat ik hoopte te krijgen en dan ook nog in mijn lievelingskleur. Dankbaar keek ik mijn moeder aan en sprong op om haar te omhelzen.

‘Dank je wel mama, wat lief.’

‘Graag gedaan, liefje. De stof kleurt prachtig bij je donkerbruine krullen. Hij is ook van papa, hoor.’

Ik wierp mijn vader een kushandje toe en pakte de twee platte cadeaus die op elkaar lagen. Zoals ik had verwacht, waren het de boeken die op mijn verlanglijstje stonden. Ook mijn zusjes kregen een knuffel. Op de tafel lag nog een cadeau.

Mijn moeder wees ernaar. ‘Vergeet die niet.’

Ik slaakte een kreet van verrassing toen ik het papier verwijderde.

Het was een juwelendoos versierd met Javaans houtsnijwerk. Er waren bloemen van parelmoer op aangebracht. Mijn vingers gleden over het oppervlak van de rechthoekige deksel. De parelwitte blaadjes met een geel hart waren glad en zacht. Ik kon de melatiebloemen bijna ruiken.

Het slotje gaf meteen mee toen ik de doos opende. De binnenkant was bekleed met dieprood fluweel. Opnieuw liet ik mijn vingers over de verschillende vakjes glijden, waarvan er één gevuld was met rolletjes waarin ik mijn ringen kon klemmen.

Ik schrok op uit mijn gedachten door de stem van mijn moeder.

‘Kijk eens.’

Haar hand trok de deksel wat naar achteren. Ik zag mezelf in het spiegeltje in het midden. Ernaast waren gouden haakjes aangebracht. Op een daarvan hing een gouden ketting met een hanger van citrien, omgeven door drie witte pareltjes. Verbaasd keek ik mijn moeder aan. Ze knikte me met een grote glimlach bemoedigend toe.

‘Toe maar!’

Mijn handen trilden toen ik het sieraad voorzichtig losmaakte van de deksel. Ik gaf het aan mijn moeder die al achter me stond. In de spiegel van de sieradendoos zag ik hoe ze het kettinkje over mijn hals drapeerde en vastmaakte.

‘Laat eens zien!’ riepen mijn zusjes. Ik draaide me naar hen om en hield mijn haren naar achteren.

‘Wow, wat mooi!’ Ze stonden me bewonderend aan te kijken. Schuchter stapte ik op mijn vader af die ons met een glunderend gezicht stond te bekijken.

‘Dank je wel papa,’ zei ik zacht. ‘En mama natuurlijk.’

Ik gaf hun allebei een kus op de wang. Daarna wierp ik nog een blik in de spiegel. Wat een mooi cadeau! Alleen al de juwelendoos vond ik prachtig, maar dit juweel was een verrassing die me verlegen maakte.

‘We hebben de juwelendoos in de Chinese wijk gekocht. Daar zagen we ook deze ketting. De mevrouw in de winkel zei dat ze bij elkaar hoorden.’

‘Ik ben er echt heel blij mee,’ zei ik en streekte de gladde steen.

‘Ze had nog meer sieraden. Ga anders een keer mee als ik weer Chinese kruiden ga kopen. Misschien kun je er nog een ringetje bij uitzoeken.’

Ik knikte, maar voelde geen enkele aandrang om dat te doen. Integendeel. Het plaatsje Tangerang, waar de Chinese winkel was, bevond zich aan de andere kant van Batavia. Vanaf de wijk Menteng, waar wij woonden, duurde het minstens een uur met de auto om daar te komen. Bovendien was het regenseizoen net aangebroken waardoor de rivier vol met water liep dat afkomstig was uit de bergen. De open riolen stroomden regelmatig over. De hitte van de droge tijd, die nog tussen de gebouwen hing, maakte dat de stank van het meegevoerde rottende afval met de dag toenam. In de lagere delen van de stad hing er overdag een walm waar veel mensen het benauwd van kregen.

Mijn ouders waren daarom, net zoals veel Europeanen, een paar jaar geleden verhuisd naar deze nieuwe wijk. De woningen waren ruim opgezet. Ze hadden hoge kamers waarin de waaiers aan de plafonds voor een verkoelend windje zorgden. Rondom de witte huizen lagen grote tuinen die volstonden met aangeplante bomen die al behoorlijk hoog waren. Hun bladeren beschermden de brede lanen tegen de gloeiende warmte van de middagzon. Ze zorgden er ook voor dat de tere bloemen die de tuinen sierden onbekommerd konden bloeien.

Ik liep niet vaak door deze straten. Mijn ouders vonden de stad niet veilig voor ons. We mochten dan ook alleen in de tuin spelen als de bewaker erop toezag dat er niemand over het toegangshek kon klimmen. Het terrein verlaten was verboden en we kwamen zelden buiten de hoge muren die ons huis omringden.

Elke dag stond de auto met chauffeur te wachten bij de poort en hij reed ons ook weer terug naar huis. Als we bij een vriendinnetje wilden spelen, moest er een kindermisje mee en dat gold ook als we gingen winkelen.

Als klein kind had ik hier geen moeite mee gehad. De tuin was groot en er waren vaak kinderen die kwamen spelen of wij gingen naar hun huizen toe. Maar nu ik in de derde klas van de hogeschool zat, begon ik me er steeds meer aan te ergeren dat de regels in ons huis zo streng waren.

Mijn klasgenoten gingen na school naar de moderne bioscoop in onze wijk. Ik mocht alleen gaan als mijn moeder ook meekon. Mijn vriendinnen bleven aandringen en vroegen waarom ik niet met hen meegang. Dan schaamde ik me en verzong een smoesje. Ik kon toch

moelijk mijn moeder meenemen als we met een heel stel naar de film gingen. Ze zouden me uitlachen en belachelijk maken. Dat wilde ik voor alles vermijden. Ik lag toch al niet zo lekker in de groep.

Doordat ik nooit ergens kwam, wist ik nooit waar mijn klasgenoten het over hadden. Hoe ik dat ook probeerde te verbloemen, ze hadden het altijd meteen door. ‘Ken je die niet?’ riepen ze verbaasd uit als ik een filmster niet kende. ‘Ben je daar nooit geweest?’ lachten ze als ik zweeg wanneer ze spraken over een nieuw restaurant. Modetrends gingen volledig aan mij voorbij. Ik keek hen verbaasd aan als ze het over de nieuwste dansen in de sociëteit hadden of over de korte kapsels die iedereen nu wilde hebben.

De deur klapte open en er verscheen een bediende.

‘Mevrouw, de auto staat klaar.’

‘Dank je, Toetie, ik kom zo,’ antwoordde mijn moeder.

‘Ga je weg?’ vroeg ik verbaasd.

Het was zondag en meestal bleef mijn moeder dan thuis.

‘Ja, het spijt me. Zeker nu op je verjaardag. Het gaat niet goed met tante Dora. Ik ga even kijken of ik iets voor haar kan doen.’

Ik had niet verwacht dat ze vandaag weg zou gaan. Ook mijn vader keek bedenkelijk. Hij stond op en liep met haar mee naar de hal. Er klonk gefluister. Ik spitste mijn oren, maar kon niet verstaan wat ze zeiden. Mijn vader gaf haar een kus en kwam terug naar de woonkamer. Wij hadden inmiddels de tafel afgeruimd en zaten in de fauteuils aan de voorkant van het huis. Hij liep naar het raam en zwaaide naar de auto die de oprit verliet.

‘Eten we nu geen taart?’ vroeg mijn zusje Odile teleurgesteld.

‘Jawel. Dat doen we vanmiddag.’ Mijn vader pakte zijn pijp en stopte er tabak in. Hij nam plaats in de leren stoel naast de radio.

Mijn andere zusje Charlot ging op de stoelleuning zitten en legde haar hoofd op mijn vaders schouder. Ze blies de rook van zijn pijp van zich af.

‘Wat voor taart is het?’

‘Dat weet ik niet. Dat weet Toetie wel. Emilia, kun jij het aan haar vragen?’

Ik knikte en liep naar de keuken. Daar stond een jonge vrouw, de

kokkin, in een grote pan te roeren. De schaal met kip die we bij het ontbijt hadden gehad, stond op tafel. Ik pikte een stukje vlees en stopte het in mijn mond.

‘Jongedame, wat ben jij aan het doen?’ De stem van Toetie schalde door de keuken. ‘Niks!’

Ze schudde haar kleine vinger voor mijn ogen heen en weer. Hoofdschuddend pakte ze een deksel en sloot daarmee de schaal af. Ze pakte hem op en zette hem op het aanrecht.

‘Heb je nog honger?’

‘Nee hoor, ik kom alleen even vragen wat voor taart we straks gaan eten.’

Ons kindermisje tikte de kokkin op haar schouder. Die kromp ineem en keek haar met bange ogen aan. Ze was nog niet zo lang bij ons en was duidelijk onder de indruk van de strenge Toetie.

‘Nou, zeg het maar, jij bent de kokkin.’

‘Chocoladetaart,’ fluisterde de jonge vrouw bedeesd.

Ik wist niet meer hoe ze heette, ze werkte net bij ons. We hadden bijna elke week een andere kokkin, want alle jonge Javaanse vrouwen die tot nu toe bij ons in de keuken hadden gewerkt waren snel weer vertrokken. Mijn moeder had tegen Toetie gezegd dat ze niet meer zo bazig moest doen. In een ander gezin was ze vast al ontslagen, maar mijn ouders hadden medelijden met haar. Ze kenden Toetie al heel lang en wisten dat ze een aangeboren hersenafwijking had waardoor ze soms last had van stemmingswisselingen. Nu zat ze duidelijk in een periode waarin ze wat filters miste en tegen iedereen tekeering.

‘Lekker hoor!’ zei ik snel. ‘Geef mij maar een groot stuk!’

Ik liep terug naar de kamer en ging tegenover mijn vader zitten.

‘We krijgen vanmiddag chocoladetaart.’

Hij glimlachte en wees naar mijn zusjes die samen een tijdschrift bekeken.

‘Ze luisteren al niet meer, maar goed om te weten.’

‘Papa, kan ik even een boek gaan halen bij Dotty?’

Mijn vader haalde zijn pijp uit zijn mond. ‘Bedoel je die Dotty die hier om de hoek woont?’

‘Ja.’

‘Hoe wil je daarnaartoe gaan?’

‘Nou gewoon. Lopend.’

‘Je weet...’

Ik liet hem zijn zin niet afmaken. ‘Dat weet ik, maar ik ben nu zestien jaar en ik wil gewoon over straat kunnen gaan. Ik voel me net een gevangene hier.’

Hij ging rechtop in zijn stoel zitten en legde zijn pijp bedachtzaam neer in de asbak die op het tafeltje naast hem stond. Het leek alsof hij iets wilde zeggen maar hij deed het niet.

Ik stond op en liep naar het raam. De bewaker deed het hek open voor onze hond die zijn dagelijkse ochtendwandelingetje door de wijk had gemaakt.

‘Maak je geen zorgen. Ik loop daarnaartoe. Ik haal het boek op en kom weer terug. Wat is daar nou zo erg aan?’

‘Ach...’ Hij zuchtte en klopte zijn pijp leeg in de asbak. ‘Het is gewoon niet veilig op straat. Ik wil je niet bang maken, maar er zijn de laatste tijd vaak opstandjes.’

Ik had het ook gehoord. De Javaanse studenten pikten het niet langer dat ze minder goed behandeld werden dan Nederlandse studenten. Ze protesteerden daar openlijk tegen en dat was een nieuwe ontwikkeling.

Verveeld trok ik de dorre blaadjes van de orchideebloemen die mijn moeder in een vaas had gezet. Ik kon me niet voorstellen dat er juist iets zou gebeuren als ik de straat opliep.

Mijn vader moest niet zo moeilijk doen. Ik was geen kind meer en had er recht op om mijn eigen leven te gaan leiden. Maar dat zei ik niet, want ik wilde mijn verjaardag niet in één klap bederven.

‘Toe nou, doe niet zo moeilijk. Het zijn maar drie straten waar ik doorheen loop. Ik ben zo weer terug.’

Hij kwam naast mij staan en legde zijn arm om mijn schouders.

‘Ik weet dat jij je vleugels wilt uitslaan en je hebt gelijk, dat moet ook. Maar kijk een beetje uit en ga liever met de auto als het kan.’

‘Dat zal ik doen. Mag ik dan nu wel gaan?’

Hij trok zijn wenkbrauwen op en keek me een tijdlang aan.

‘Vooruit dan maar,’ zei hij ten slotte.

Met trillende vingers pakte ik een tas en opende de voordeur. Toetie rende achter me aan. Argwanend keek ze me na, nadat ik haar had ver-

teld dat mijn vader het goed vond dat ik alleen op pad ging.

Ik haalde diep adem. De zon klom steeds hoger aan de hemel en het was al drukkend warm. Nu ik het koele huis verlaten had, verschenen er kleine druppeltjes vocht op de huid van mijn gezicht en mijn armen. Ik beet op mijn onderlip en groette de bewaker. Met een uitdrukkingloos gezicht opende hij het hek en liet mij er doorheen gaan. Achter mij hoorde ik de klik van het slot.

Een golf van euforie overspoelde me toen ik de lege straat voor me inkeek. Het wit van de huizen deed pijn aan mijn ogen. Ik ging in de schaduw van de bomen langs de kant lopen en probeerde me te oriënteren. Het was vreemd om niemand bij me te hebben die de weg kende. Waar was het ook alweer? Al jarenlang liep ik naar Dotty's huis, want onze moeders waren bevriend en we gingen vaak even koffiedrinken. Maar dan was mijn moeder erbij en lette ik nooit op hoe we ernaartoe gingen.

Ik moest deze straat uitlopen en dan rechtsaf. Dat moest het zijn. Op de hoek stond een jongen. Mijn hart sloeg een keer over en ik begon trager te lopen. Zijn ogen waren op mij gericht. Ik ontweek zijn blik en bleef naar de grond kijken terwijl ik hem naderde. Waarom bleef hij daar zo staan kijken? Hij zag er doodgewoon uit, maar iets in zijn houding alarmeerde me.

Zou mijn vader nu gelijk krijgen? Zou ik uitgerekend de allereerste keer dat ik alleen op pad ging, meteen besprongen worden door een nare man? Het zweet dat toch al op mijn huid stond vermeerderde zich in hoog tempo. Ik voelde straaltjes vocht vanuit mijn oksels naar mijn taille glijden. Met gebogen hoofd liep ik langs hem.

'Hé, wie hebben we daar?' zei hij brutaal.

Ik antwoordde niet en versnelde mijn pas. Hij ging naast me lopen.

'Ben jij niet van dat grote witte huis op de hoek?'

Mijn hart klopte in mijn keel. De toon waarop hij de woorden uitsprak was geforceerd en dwingend. Ik rook zijn zweet en probeerde uit alle macht te voorkomen dat zijn lichaam het mijne raakte. Hij gaf het niet op.

'Ik ken je vader. Hij is toch de directeur van de fabriek waar mijn vader werkt. Zo is het toch?'

De straat was uitgestorven. Met deze hitte was het ook best raar om

te gaan lopen. Waarom had ik net dit warmste moment van de dag uitgekozen?

De stoeptegels waren bezaaid met verse jasmijnbloemen die 's nachts van de struiken waren gevallen. Ik probeerde ze te ontwijken. De jongen volgde me op de voet. Opeens pakte hij mijn arm. Zijn greep was strak en hoe ik ook terugtrok, hij bleef me vasthouden.

‘Laat me los!’ snauwde ik.

‘Nou, nou, kleine heks, ik doe je niks,’ zei hij met een gemaakte grijs terwyl hij nog harder in mijn arm kneep. Met mijn andere hand gaf ik hem een harde klap tegen zijn hoofd. Hij greep naar de pijnlijke plek en leek even uit het veld geslagen. Ik trok mijn arm terug en ging nog sneller lopen. Mijn hart bonkte tegen mijn borstkas en ik hapte naar adem. Waar was het huis van Dotty?

Weer liet de jongen me niet gaan. Hij sprintte vooruit en versperde me de weg.

‘Domme trut die je bent, hier krijg je spijt van,’ snauwde hij.

Achter hem zag ik iemand naderen. Ik probeerde te zien wat voor persoon het was. Hij droeg een uniform: een mooi zwart pak met een hoge boord, gesloten met twee goudkleurige knopen. Over het jasje liepen gouden biezen die zich krulden in de vorm van het cijfer acht. In zijn hand hield hij twee witte handschoenen vast. Hij greep mijn belager bij zijn schouder beet.

‘Eric, wat ben je aan het doen? Doe even normaal!’

De jongen voor mij schrok. Hij stapte achteruit en stak zijn gebalde vuisten in zijn broekzakken. Met een afgewend gezicht mompelde hij: ‘Niks aan de hand, Owen. Maak je niet druk.’

Hij draaide zich naar mij om en wierp me een waarschuwend blik toe. De rillingen liepen over mijn rug. Ik sloeg mijn armen over elkaar om het trillen van mijn handen te verbergen.

‘Gaat het?’ vroeg Owen. Ondanks de spanning merkte ik op dat hij een opvallend knap gezicht had. Zijn aquamarijnblauwe ogen, waarmee hij me bezorgd aankeek, lichtten fel op in zijn gebruide gezicht. Ook had hij mooie, door de zon lichter geworden haren.

Ik slikte en wreef over mijn pijnlijke bovenarm. In de ongemakkelijke stilte herpakte de jongen die me had aangevallen zich.

‘Nogmaals Owen, het is in orde.’

Hij trok zijn overhemdsmouwen naar beneden en knoopte de manchetten dicht. Hij wees naar de overkant. 'Ik ga alvast. Ik zie je zo. Jou spreek ik later nog wel een keer,' zei hij terwijl hij met een uitgestoken wijsvinger intimiderend naar me wees.

Ik sloeg mijn handen voor mijn ogen en haalde diep adem. De man naast me reikte een zakdoek aan.

'Hij is schoon, hoor.'

De zachte stof rook naar frisse eau de cologne. Ik depte mijn ogen en gezicht droog en vouwde de stof meerdere keren dubbel.

'Dank je. Het is warm.'

'Jazeker, en dan is het niet fijn als je op zo'n vervelende manier wordt lastiggevallen.'

'Nee, ik ben blij dat je hebt ingegrepen.'

'Moet je nog ver?'

'Nee, ik ben er bijna. Het is daar om de hoek.'

'Zal ik met je meelopen?'

Ik twijfelde. Na de vorige ervaring was ik opeens nogal huiverig voor jonge mannen die met me mee wilden gaan. Hij wachtte niet op het antwoord en stapte naar voren. Ik volgde hem.

'Het is daar bij dat huis met die roze bloemenstruik,' riep ik bij de hoek van de straat.

'Goed zo. Nou, fijne dag dan maar.'

'Jij ook. Ik ben vandaag jarig.'

'Ach. Gefeliciteerd.'

Het leek alsof hij nog iets wilde zeggen. Op zijn gezicht verscheen een brede glimlach. Hij stak zijn hand op, zwaaide en verliet de straat. Wat een aparte jongen. Of man. Ik had geen idee. In mijn hand zat zijn zakdoek nog. Ik rook eraan. Het was zo'n bekend luchtje, maar ik kon het niet thuisbrengen.

De deur van Dotty's huis ging open en ze rende op me af.

Ze was blij verrast dat ik haar kwam bezoeken terwijl ik jarig was. Dat ik een boek wilde lenen was een smoesje geweest. Ik wilde aan haar laten zien dat ik alleen naar haar toe mocht komen. Misschien zouden ze me op school nu niet meer belachelijk maken omdat ik voortaan alleen mocht komen, zonder mijn kindermisje of moeder.

We dronken een glas limonade en ik wandelde weer terug. Al vond ik het een beetje eng, ik liep toch langs het huis waar de agressieve jongen naartoe ging nadat Owen me had gered. Ik was nieuwsgierig of hij daar woonde.

Het huis was versierd met witte slingers en bloemen. In de tuin stonden grote vazen met boeketten vol witte anjers, rozen en lelietjes-vandalen. Er klonk zachte pianomuziek in het huis, die overstemd werd door het geroezemoes van de feestelijk geklede menigte op de voorgalerij. Slierten sigarettenrook dreven mijn richting uit. Ik snoof en rook bekende kruidengeuren zoals gember, geelwortel en kaneel.

De bewaker gebaarde dat ik moest doorlopen. Achter me hoorde ik getoeter en ik zag een enorme witte auto. De chauffeur wees naar de zijkant. Snel ging ik op het tuinpad staan dat naar de voorgalerij van het huis leidde.

Een rij auto's reed langs me heen en ik ving een glimp op van een bruid die op de achterbank van de eerste auto zat. Voor het huis stopten ze bij de bordestrap waar een brede donkerrode loper overheen liep. Een jonge militair kwam de trap af en liep naar de auto. Opeens herkende ik hem, het was Owen, de man die mij vanmorgen op straat had bevrijd van die agressieve jongen!

Met een ernstig gezicht wachtte hij tot de eerste auto voor het bordes stond. Hij opende het portier en hielp de bruid naar buiten. Ik ging op mijn tenen staan om haar beter te kunnen zien. Ze was klein, misschien maar anderhalve meter hoog. Haar witte bruidsjurk golfde om haar heen. Om haar hals had ze een kraag van parels en haar Chinese gezichtje werd omlijst door een kanten sluier die om haar hoofd samenkwam in een tiara, bezet met parels en kleine jasmijnbloemen.

Ze legde haar gehandschoende handje op de uitgestoken arm van de man die samen met haar uit de auto was gestapt. Dat moest de bruidegom zijn. Owen ging naast het bruidspaar staan. Van links en rechts kwamen er bruidsmisjes die de sleep van de jurk uit de auto tilden. Langzaam liep de stoet de trap op naar de voorgalerij waar de gasten zich in twee rijen hadden opgesteld.

Bovenaan de trap draaide de bruid zich om en keek mij daarbij recht aan. Ik glimlachte naar haar en knikte om haar te laten merken dat ik vond dat ze er prachtig uitzag. Ze lachte terug en stak sierlijk haar hand

op. Aarzelend hief ik mijn arm op en zwaaide. De twee militairen volgden haar blik. Ik zag dat Owen mij herkende. Hij tikte tegen zijn glanzende zwarte pet en knikte naar me.

Er ging een schok door me heen; ik besepte dat mijn hart een paar slagen oversloeg. Vanaf mijn hals trok een tinteling op naar mijn kaken. Ik zag alleen nog zijn aparte ogen die de mijne vasthielden. Van mijn stuk gebracht, hield ik mijn adem in. Ik blies de ingehouden lucht langzaam uit. In de zak van mijn jurk vond ik een zakdoek. Net als vanochtend depte ik daarmee mijn vochtige gezicht en keek toe hoe het gezelschap het huis inging.

‘Ga jij ook mee naar binnen?’

Een vrouw van middelbare leeftijd in een lichtblauwe zijden jurk kwam over het tuinpad naar me toe. Ze droeg net als alle andere bruidsgasten een corsage waarin dezelfde bloemen als in de tiara van de bruid waren verwerkt.

Verlegen schudde ik mijn hoofd. ‘Het spijt me, ik liep toevallig voorbij en kon het niet nalaten om even te kijken.’

‘Ach zo. Jij bent toch een van de dochters van de directeur die op de hoek woont?’

‘Ja, mevrouw, dat ben ik.’

‘Wat leuk dat je hier bent! Ik ken je moeder van de tennisclub. Kom maar even mee, je wilt vast het bruidspaar bewonderen en feliciteren. En natuurlijk snoepen van alle lekkere hapjes die daar op je staan te wachten!’

Ik weifelde. Misschien was ik al veel te lang op pad. Aan de andere kant was ik enorm benieuwd wie er nu precies gingen trouwen. Een huwelijk tussen een Nederlandse militair in uniform en een Chinees meisje met een witte sluier kwam niet zo vaak voor. Meestal waren Chinese vrouwen traditioneel gekleed. Ze leek ook nog zo jong. Ik schatte haar van mijn eigen leeftijd. Natuurlijk had ik ook belangstelling voor de andere militair, maar als ik daaraan dacht werden mijn wangen weer warm.

‘Kom nou maar, een stukje bruidstaart gaat er vast wel in!’

‘Eventjes dan, ik moet zo weer naar huis.’

‘Vlug, vlug, ze staan al naar me te wenken!’

Ze trok me mee over het pad naar de zijgalerij en voor ik het wist, stond ik in de tuin achter het huis. Op het enorme grasveld stond een

prieel dat van boven tot onder versierd was met witte bloemboeketten en linten. In het midden stond het bruidspaar ongemakkelijk te poseren voor een fotograaf die zijn apparatuur voor het prieel had opgesteld.

‘Mama, je moet ook op de foto!’ riep de bruidegom.

De aardige vrouw verontschuldigde zich en schoot de menigte in. Ik bleef vanaf de zijkant van het huis toekijken hoe de familie door de fotograaf gegroepeerd werd. De vader van de bruidegom bleef al die tijd nors voor zich uitkijken zonder met wie dan ook contact te maken. De bruid zat er wat verloren bij. Voor de foto’s was zij op een hoge kruk neergezet omdat ze anders ongeveer tot de oksel van haar lange echtgenoot reikte. Haar zwarte haar dat deels verscholen was achter de sluier glansde in de zon.

Ik kon haar niet peilen; ze keek emotioneel voor zich uit. Haar echtgenoot fluisterde haar af en toe iets toe. Hij had een grappig gezicht. Een beetje ondeugend en dwars. Dat moest ook wel als je het lef had om met een Chinees meisje thuis te komen en er ook mee trouwde, dacht ik.

Eindelijk leek er een einde te komen aan de fotosessie. De bruidegom hielp zijn echtgenote van de kruk en begeleidde haar het huis in. Toen ze langs me liepen, bleef ze stilstaan. Ze stootte haar man aan en zei iets tegen hem in het Maleis. Ik stond net te ver weg om het te kunnen verstaan.

Mijn oma was Javaans. Omdat mijn zusjes en ik als kleine kinderen vaak bij haar waren, was het voor ons heel gewoon om in het Maleis te praten. Eigenlijk mocht dat niet van vader. Hij zei dat het slecht was voor onze Nederlandse taalontwikkeling, maar we deden het toch. Gewoon omdat we het leuk vonden én omdat hij het niet kon verstaan.

Ik spitste mijn oren, want ik zag dat de bruid naar mij wees. Ze liepen door naar de tafel waar de geschenken lagen uitgesteld en bespraken met elkaar wat erop lag.

Een van de bedienden bood me een gebaksbordje aan waarop een stukje taart lag met een marsepeinen jasmijnbloem. Ik brak een van de blaadjes af en stak het in mijn mond. Het was suikerzoet en smolt op mijn tong. Ik proefde de bekende smaak van de thee die we thuis ’s morgens dronken.

‘Wil je niet gaan zitten, kind?’

De moeder van de bruidegom wees naar een bankje tegen de muur.

Ze had zelf ook een bordje in haar hand.

‘En? Heb je al kennisgemaakt met mijn nieuwe schoondochter?’

Met enige moeite slikte ik de hap gebak door die aan mijn gehemelte kleefde. Met het servet dat ze aanbood, veegde ik de kruimels van mijn mond.

‘Dank u, eh... nee, nog niet,’ mompelde ik en zette het bord met het servet op de tafel. Ik nam een slok van de limonade die ze me gaf.

‘Ik wil je graag wat vragen. Van je moeder hoorde ik dat jullie Maleis spreken. Dat klopt toch?’

Het verbaasde me dat mijn moeder dat had verteld, want ze was er niet zo happig op om anderen te laten weten dat zij een volbloed Javaanse moeder had die nauwelijks Nederlands sprak. Ik knikte.

‘Zoals je misschien gezien hebt, is mijn nieuwe schoondochter van Chinese afkomst. Naast de Chinese taal spreekt ze alleen Maleis.’ Met gedempte stem vervolgde ze: ‘Ik snap niet hoe mijn zoon met haar communiceert, want hij spreekt helemaal niet zo goed Maleis. Maar ja, ze kunnen zich waarschijnlijk goed redden met de taal der liefde, als je begrijpt wat ik bedoel...’

Ze keek me lachend aan, op een manier die me deed denken aan het gezicht van haar zoon toen de foto’s werden gemaakt.

‘Wat ik je wilde vragen, is of jij haar misschien kunt helpen om beter Nederlands te leren spreken.’

Haar vraag overviel me. Moest ik haar schoondochter taallessen gaan geven?

‘Sorry, ik had deze vraag helemaal niet verwacht,’ zei ik zacht. ‘Hoe bedoelt u dat precies?’

‘Laat ik het anders zeggen: heb je zin om elke week een uurtje langs te komen en wat tijd door te brengen met Jasmine?’

Elke week? Het leek me best leuk om hiernaartoe te gaan. Mijn leven was nu zo saai. En wie weet zag ik die knappe man dan nog eens terug.

‘Spreekt ze helemaal geen Nederlands?’

‘Nauwelijks. Maar ze wil geen lessen volgen. Volgens haar worden Chinezen gediscrimineerd op scholen. Ze weigert daarom ernaartoe te gaan.’

‘Wat verwacht u dan van mij?’

‘Och gewoon, dat je met haar praat. Mijn zoon moet straks weer mee

met militaire oefeningen. Dan zit ze hier maar. Als jij met haar optrekt, heeft ze wat te doen en kan ze meteen Nederlands leren.'

Ik stond op en zette mijn glas op de tafel. Uit mijn ooghoeken zag ik dat de bruid nog steeds naar ons stond te kijken. Ik ontweek haar blik en ging weer naast haar schoonmoeder zitten.

'Goed dan. In het weekend moet wel lukken. Wanneer zal ik beginnen?'

'Volgende week?'

'Dat is goed. Volgende week zaterdag? Ik kan er om twaalf uur zijn.'

Ze pakte mijn handen vast. 'Wat ontzettend fijn dat je dit wilt doen! Zal ik jullie aan elkaar voorstellen? Je wilde haar toch ook nog feliciteren? Dan kun je dat meteen doen.'

Zonder mijn antwoord af te wachten, stond ze op en gebaarde naar haar schoondochter die ons belangstellend gadesloeg. Ze reageerde meteen en kwam naar ons toe waarbij ze haar sluier angstvallig omhooghield.

'Jasmine, dit is een buurmeisje. Ze spreekt goed Maleis en vindt het leuk om volgende week hier te komen,' zei de schoonmoeder langzaam tegen haar schoondochter.

'Voor mij?' vroeg Jasmine in het Maleis.

'Ja, voor jou,' antwoordde ik ook in het Maleis. 'Ik neem wat tijdschriften mee, zodat je Nederlands kunt leren.'

Tussen haar ogen verscheen een rimpel. 'Waarom?'

De schoonmoeder stond op en verontschuldigde zich. Ze moest in de keuken kijken of er nog genoeg eten was, zei ze tegen ons. Ik had het idee dat ze vond dat ik dit klusje zelf maar moest opknappen.

'Dat vroeg je schoonmoeder me.'

Jasmine lachte. 'Dat is een eerlijk antwoord.'

Ik stak mijn hand uit. 'Ik ben Emilia. Ik woon om de hoek en het lijkt me leuk om je beter te leren kennen. O ja, en nog gefeliciteerd met jullie huwelijk.'

Ze stak ook haar hand uit en drukte de mijne krachtig. 'Waarom ben je naar onze bruiloft gekomen?' vroeg ze.

In de hoek van de kamer sloeg de grote klok drie keer. Ik sloeg mijn hand voor mijn mond. 'O jee, sorry, ik moet er meteen vandoor. Ik ben jarig en we gaan zo taart eten. Ik vertel het je wel als ik zaterdag hier-

naartoe kom. Ik ben er om twaalf uur.'

'Wacht!' riep Jasmine en ze haastte zich naar de tafel met geschenken. Ze pakte iets op, kwam meteen terug en duwde iets in mijn handen. Ik pakte het aan en zag een Chinees popje.

'Dit is voor je verjaardag,' zei Jasmine. 'Ik heb er twee van gekregen, een tweeling. Nu hebben we er allebei een. Ze komen uit China. Hier. Die van mij heet Yin Nio en die van jou Li Nio. Kijk maar, hier staat het.'

Met haar vingers schoof ze het zwarte haar aan de achterkant van het poppenhoofdje weg en liet me de twee Chinese lettertekens zien.

Ik drukte het lijfje van Li Nio tegen me aan. Het satijn voelde zacht en glad, en ik rook een vleugje bloemengeur. Een warm geluksgevoel golfde door me heen. Het was maar een popje, maar op een of andere manier leek het wel het mooiste cadeau dat ik ooit had gehad. Dat kwam misschien ook wel omdat we nu iets deelden: Jasmine had er een en ik had er een. Daarmee waren we met elkaar verbonden. Het was wonderlijk dat ik toen al voelde hoeveel dit gebaar van vriendschap voor mij betekende.

De week na mijn verjaardag dacht ik elke dag aan wat ik had meege maakt bij de bruiloft van Jasmine. Dat kon ook bijna niet anders, want het cadeau dat ik van haar had gekregen keek me elke dag aan vanaf het voeteneinde van mijn bed. Li Nio had daar tegen het mahoniehouten schot haar plekje ingenomen en zat daar alsof ze dat altijd had gedaan. Als ik ging slapen gaf ik een zacht kusje op haar glanzende hoofd.

Het was een ritueel dat zich vanzelf ontwikkelde. Ik hield ervan om bepaalde handelingen dagelijks in dezelfde volgorde te doen. Het gaf me rust om altijd om zes uur 's morgens op te staan, mijn gezicht af te nemen met een washandje dat onze bediende bij de waskan had neergelegd. Daarna ging ik pas naar de mandikamer waar ik me waste. Mijn handdoek lag elke ochtend op dezelfde stoel klaar en mijn kleding moest aan drie hangertjes aan de kastdeur hangen. Als dat alles niet was gebeurd, wist ik zeker dat die dag alles mis zou gaan en begon ik chagrijnig aan mijn ontbijt.

Nu was er dus sinds kort aan mijn avondritueel een kus voor Li Nio toegevoegd. Of het hierdoor kwam, weet ik niet, maar ik sliep veel beter dan daarvoor. Elke avond vielen mijn ogen dicht terwijl dat lieve poppengezichtje in het schemerlicht van het nachtlampje zat toe te kijken.

Hoofdstuk 2

Niolie – 2023

Voorburg, Nederland

Alles verandert, of het gaat dood. Wat een vreemde zin was dat. Vlak voordat ze uit de tram stapte, luisterde Niolie een gesprek af van een stel dat voor haar zat. Ze stak de straat over en overdacht de woorden die ze net per ongeluk opving. Eigenlijk klopte het wel. Alles wat ademde hield op een dag op met leven. Ze keek naar de huizen om zich heen. Aan sommige was goed te zien dat materie door de tijd heen verandert. Steen, hout, water, en lucht. Alles kreeg op den duur een andere vorm of samenstelling en uiteindelijk verging het. Behalve plastic dan, dat bleef altijd bestaan.

Voor ze het wist, doemde de woning van haar oma voor haar op. Ook al zat het huis nog strak in de verf, toch waren er her en der barsten en scheuren te zien. De dennenboom leunde tegen de dakgoot, die daardoor een beetje doorboog. De onderste takken vormden een dikke kraag van takjes en naalden die Niolie uit elkaar moest duwen om bij het serreraam te komen.

Ze gluurde door een kier in de vitrage naar binnen. De kamer was, zoals ze verwacht had, leeg. Maar toen ze ingespannen bleef turen, zag ze in gedachten voor zich hoe haar grootouders moeizaam uit hun fauteuils opstonden en al zwaaiend naar het raam schuifelden. Het was zo'n vertrouwd beeld. Elke keer als ze op bezoek kwam, stonden ze daar met z'n tweetjes verwoed te wijzen dat ze achterom moest lopen. Alsof ze dat nog niet wist. Ze kwam hier al haar hele leven.

De plotseling opkomende tranen benamen haar het zicht. Ze knipperde ze weg en trok haar tas van haar schouders. De leren buidel was behoorlijk zwaar. Wat had haar bezield om dit onmogelijke geval mee te nemen? Hij zat propvol met spullen, waardoor ze nooit kon vinden wat ze nodig had. Ook nu niet. Waarom stopte ze haar sleutelbos niet altijd in hetzelfde vakje? Ze graaide en graaide, maar kon niets herkenbaars vinden.

Met een zwaai draaide ze de tas om en kiepte de inhoud op het stoepje.

Een waaier aan pasjes gleed uit over de tegels. Lipsticks en potjes nagellak vermengden zich met pennen, dropjes en tandenstokers. Een spiegeltje rolde van het stoepje af en belandde via het tuinpad in het hoge gras.

‘Shit, shit, shit,’ mompelde ze terwijl ze op haar hurken het zootje bij elkaar probeerde te vege. Alles lag nu door elkaar. Met haar handen probeerde ze orde in de chaos aan te brengen. Het had weinig zin, haar sleutels ontbraken nog steeds.

Voor het raam van de serre van de burens verscheen een gedaante. Uit haar ooghoeken zag ze een mannelijk lichaam in een spijkerbroek en een wit T-shirt, dat afstak tegen zijn gebruide huid. Ze veegde een lok lang haar die haar het zicht ontnam naar achteren en strekte haar rug.

‘Kun je niet naar binnen?’ hoorde ze achter de ruit roepen.

Ontkennend schudde ze haar hoofd.

De serredeur ging open en een paar donkerbruine ogen namen haar nieuwsgierig op. ‘Wacht...’

De jonge man haalde zijn hand door zijn warrige haar, zwaaide de deur open en stapte met zijn blote voeten op het grind van de oprijlaan.

‘Au! Kut, sorry!’

Hij sprong als een kat terug de serre in. Even later kwam hij weer naar buiten. Dit keer op een paar gifgroene tuincrocs.

‘Die zijn niet van mij, hoor.’ Hij wees lachend naar zijn voeten.

Niolie knikte naar hem maar zei niets. Ze boog zich voorover naar haar tas en stopte haar spullen er weer in.

‘Heb je de sleutel niet bij je?’

‘Nee,’ antwoordde ze. ‘Ik dacht van wel, maar hij zit er niet in.’

Met een spijtige blik hield ze de buidel tas omhoog.

‘Wacht...’ zei hij nogmaals, draaide zich om en sprong op zijn te kleine kunststof klompen door de openstaande serredeuren van zijn huis naar binnen.

Niet lang daarna kwam hij weer tevoorschijn met in zijn opgeheven hand een sleutelbos.

‘Kijk eens, dit moeten de reservesleutels zijn.’

Haar blik gleed over zijn gezicht. Hij zag er goed uit: een lekker tintje en mooie ogen. Alleen die rare snor stootte haar af, maar die had tegelijkertijd ook wel weer wat komisch in zijn jongensachtige gezicht.

Ze pakte de sleutels van hem aan en voelde aan het metaal de warmte

van zijn hand. Aan de sleutelbos hing een sleutelhanger in de vorm van een Indonesisch wajangpoppetje.

‘Dank je!’

‘Je oma had de sleutels aan mijn moeder gegeven.’

‘Dat komt goed uit.’

‘Ik zag de ambulance, ligt ze nog steeds in het ziekenhuis?’

‘Ja, helaas wel. Ken je haar?’

‘Nee, ik ben hier nog niet geweest sinds mijn ouders hier zijn komen wonen. Ik pas nu even op hun huis, ze trekken met een camper door Europa.’

‘O vandaar.’

‘Hoe gaat het met haar?’ vroeg hij.

‘Niet zo goed. Gisteren was ze nog buiten bewustzijn. Ik ga vanmiddag weer naar haar toe.’

‘Ach oké, wat naar. Nou sterkte dan maar.’

Hij stapte achteruit waarbij zijn Croc bleef hangen achter een tegel. Wankelend trapte hij met de ene Croc op de andere, struikelde over een tak en viel bijna naar achteren.

‘Wow... wat is dit...’ riep hij tollend om zijn as. Ternauwernood kon hij zijn evenwicht bewaren en belandde daarbij bijna in de heg. Haastig krabbelde hij overeind.

‘Sta jij mij nu keihard uit te lachen?’ zei hij met een grijns om zijn brede lippen.

‘Ach sorry,’ bracht ze er gesmoord uit. Maar ze kon het niet tegenhouden en ze barstte in lachen uit. Hij lachte met haar mee en schoof ondertussen de malle Crocs die hij tijdens zijn rondedans verloren was weer aan zijn voeten.

‘Wat een achterlijke dingen zijn dit ook. Ik kon zo snel niks anders vinden.’

‘Het ziet er inderdaad niet uit. Gaat het?’

‘Jawel hoor.’

‘O, gelukkig.’

De jongen stak zijn hand uit: ‘Ik ben trouwens Lewis. Als ik iets voor jullie kan doen...’

‘Dank je, goed om te weten. Ik ben Niolie.’

‘Ik meen het: laat het vooral even weten als ik de brievenbus moet

leggen, of de vuilnisbakken voor het huis moet zetten.’

‘Nou, nu je het zegt... Misschien is dat wel handig als mijn oma nog in het ziekenhuis ligt en ik op reis ga.’

‘Natuurlijk. Voor mij is het geen probleem. Waar ga je naartoe?’

‘Ik ga naar Indonesië.’

‘Wat gaaf! Ga je naar Bali?’

‘Nee, naar Java.’

‘O jammer, anders waren we elkaar daar misschien ook wel tegengekomen. Ik ga binnenkort naar Bali. Het is maar voor een week, hoor. Jij gaat vast langer weg.’

‘Klopt. Ik ben van plan om vier maanden weg te blijven.’

‘Leuk. Voor vakantie?’

‘Zoiets, ik ga ook een taalcursus doen in Bandung. En jij?’

Hij werd opeens verlegen. ‘Eh... Ik ben acteur. Ik heb een rolletje in een televisieserie. Er worden opnames gemaakt op Bali en ik mag mee.’

Niolie keek hem nog eens goed aan. Hij kwam haar niet bekend voor.

‘Welke serie is dat?’

‘Het is een soap. Hij is elke avond om zeven uur op televisie.’

Ze haalde verontschuldigend haar schouders op. ‘Ik kijk bijna nooit tv. Maar wat superleuk voor je. Alvast heel veel plezier en nog bedankt voor de sleutels! Ik doe ze wel in jullie brievenbus als ik dadelijk wegga.’

Nadat ze de voordeur van haar oma’s huis achter zich had dichtgedaan, keek ze door het zijraampje hoe hij terugliep naar de serre van zijn huis. Ze schoot weer in de lach. Het gesprek met hem had haar goed gedaan, haar verdrietige stemming was verminderd.

In de spiegel in de hal zag ze dat haar mascara was uitgelopen. Ze veegde de zwarte vlekken onder haar ogen weg en deed haar jas uit. De tochtdeur naar de gang stond open. Er was een zware bloempot voor gezet zodat hij niet dichtviel. Onder aan de trap lag een zakdoek van haar oma. Die had ze vast verloren toen ze haar meenamen. Niolie keek of er nog meer sporen waren van oma’s val. Op de vierde tree van onderen liet de vloerbedekking los. Misschien was dat wel de boosdoener.

Ze dacht terug aan het asgrauwe lichaam van haar oma dat roerloos op het ziekenhuisbed lag toen ze haar gisteren had bezocht. Zelfs de adertjes op haar oogleden leken opgezwollen en diepdonkerblauw, bijna

zwart. Snoertjes en slangetjes kwamen tevoorschijn uit alle openingen van haar veel te ruime nachtjapon. Langs het bed hing een halfvolle zak met urine. Zonder geluid te maken was Niolie naar haar toegelopen. Minutenlang keek ze naar de roerloze gedaante. Er klopte een klein adertje op de magere hals, net boven het randje van het nachthemd en af en toe bewoog het laken een fractie omhoog.

De smalle hand voelde koud aan en kneep niet terug.

‘Oma,’ had ze gefluisterd, ‘hoor je me?’

Weer had ze over de hand van haar oma gewreven. Er gebeurde niets. Haar grootmoeder had haar oogleden niet eens bewogen. Haar lichaam bleef er leeg en verlaten uitzien.

Na een tijdje had Niolie toch voorzichtig het laken opgetild. De gestalte in de gebloemde nachtjapon zag er ongeschonden uit. Ze zag geen verband, ook niet om de benen. Zorgvuldig vouwde ze het bedden-goed weer om het frêle lichaam heen. Ze bekeek haar oma’s hoofd van de bovenkant. Er zat een klein wit kapje op de kruin. Langs de randen was het wondgaas bruin.

Ondanks haar zorgen glimlachte Niolie. Haar oma was het er vast niet mee eens geweest dat haar zorgvuldig gekapte haren zo geruïneerd waren. En ze zou het er ook niet mee eens zijn dat ze hier zo tentoontgesteld lag.

‘Denk erom Niolie, als ik dood ben wil ik geen pottenkijkers. Stel je voor dat ze met z’n allen in die kist staan te staren. Ik word nu al niet goed bij de gedachte.’

‘Sorry oma,’ had ze gefluisterd. ‘De volgende keer neem ik een kam mee. En wat lippenstift.’

Ondanks het hoogpolige tapijt kraakte de trap die naar de eerste verdieping leidde. Het was donker op de gang boven. Niolie knipte het licht aan en opende de deur naar haar oma’s slaapkamer. De gordijnen waren halfdicht. Ze trok ze open en zette het raam op een kier. Een mot vloog de kamer in. Met dichtgeknepen ogen volgde ze hem en keek waar hij neerstreek. Boven op de notenhouten kledingkast. Hopelijk bleef hij daar zitten.

Waar zou het roze toilettasje zijn? Oma vroeg er altijd naar als ze weer eens in het ziekenhuis lag. De laatste tijd was het wel raak. Drie

keer op een rij, maar zo erg als nu was het nog nooit geweest. Ze maakte zich zorgen en wist niet goed wat ze moest doen. Haar ouders woonden in Spanje en haar beide ooms waren vaak op reis. Zij was de enige die in de buurt woonde. Daarom was zij degene die als eerste bij haar oma was toen het de vorige keren misging.

Bij die eerdere valpartijen had haar oma nog zelf kunnen bellen. Ze klonk altijd zo schuld bewust. ‘Ik heb wat doms gedaan, Niolietje...’ klonk het als ze belde. Dan wist Niolie al wat er zou volgen: de stoep was te hoog geweest, het krukje in de keuken wiebelde of de rollator bleef haken. Maar deze keer was haar oma van de trap gevallen en was ze bewusteloos geweest. Het was een wonder dat Niolie haar op tijd had gevonden.

In het nachtkastje vond ze het etuitje dat ze zocht. Ze ritste het open en zag dat het was gevuld met make-upspullen, een pincet, nagelschaartje en spiegelkje. Ze stopte het in de rolkoffer die ze onder het bed vond. Die was daar na die laatste keer voor het gemak vast al klaargelegd. Dat kon de buurvrouw niet weten toen ze wat spullen in een plastic tas moest doen om mee te geven met de ambulance.

De deur van de kledingkast klemde. Ze trok nog wat harder. De schone kleding lag keurig opgestapeld binnen handbereik. Ondergoed, nachtjaponnen, sokken en een ochtendjas. Meer kon ze niet bedenken. Wacht, misschien nog een warm vest. Haar oma had het altijd koud. Nogmaals opende ze de kast en pakte er een paar extra hemdje uit.

Om er zeker van te zijn dat ze niets zou vergeten, trok ze de laatjes van de kaptafel een voor een open. Wat rolde daar nou weg? Ze liet haar hand in de lade glijden en vond een glazen flesje. Ze herkende het meteen. Hier rook het naar in de kamer: oma’s parfum. Ze draaide het flesje rond. De goudgele vloeistof verspreidde zich als stroperige honing langs het gematteerde glas. Ze snoof de bedwelmende geur op en zag zichzelf als vijfjarig meisje voor deze spiegel zitten, terwijl ze haar blonde haren borstelde en daarna wat parfum achter haar oren depte. Precies zoals haar oma altijd deed. Ze probeerde het dopje van het flesje te draaien maar het gaf niet mee. Met wat extra kracht kwam er beweging in en schoot plotseling weg. Een paar druppels van het parfum vielen op de mouw van haar blouse. ‘Verdorie,’ mompelde ze en trok het kledingstuk over haar hoofd.

Ze liep naar de badkamer en pakte een washandje van de grote stapel naast de wastafel en maakte het nat, waarna ze de vlek wegwreef. Waar lagen de handdoeken ook alweer? Krakend gaf de deur van de antieken spiegelkast mee toen ze hem opendeed. Een vreemde lucht verdrong de zoete geur van jasmijn. Geschrokken drukte ze haar hand tegen haar mond. Naast een douchemuts lag een verdroogde muis. Van zijn ogen was niets meer dan twee holle gaatjes over, zijn vel hing plat tegen de plank. Nu ze beter keek, zag ze dat hij in een muizenval zat. Moest zij dit nu opruimen? Een rilling liep over haar rug. Ze drukte de deur van de kast goed dicht en deed het licht uit.

Terug in de slaapkamer maakte ze een foto van de toilettas. Ze aptte naar haar moeder: ‘Gevonden!’, terwijl ze de afbeelding toevoegde. Meteen verschenen er twee blauwe vinkjes.

‘Vergeet haar pantoffels niet. En check de keuken als je nog tijd hebt. Staat er niet iets te bederven?’

‘Hierboven net een rotte muis in de badkamer gevonden. Ik ga even kijken.’

De wieltjes van de rolkoffer blokkeerden toen ze hem over de loper in de gang trok. Hij botste tegen de treden terwijl ze hem achter zich aan van de trap trok. Ze zette de koffer bij de voordeur en opende automatisch het luikje van de kast achter de brievenbus. Er lag een brievenbuspakketje in. De afzender was een bekende parfumeriezaak. Ze stopte het doosje in het voorvak. Wie weet had oma er nog iets aan in het ziekenhuis.

Niolie schrok van het schelle getingel van de deurbel. Door het voordeurraampje zag ze de broer van haar moeder die haar grijnzend aankeek.

‘Roy!’ Ze trok de voordeur open en spreidde haar armen. ‘Wat doe jij nou hier?’

‘Ik denk hetzelfde als jij,’ lachte haar oom. ‘Ben je hier al lang?’

‘Nee, eigenlijk nog maar net.’

‘Maar je hebt wel al wat spullen verzameld, zie ik.’

‘Klopt, mama had me gevraagd alvast het een en ander op te halen.’

‘Is ze al in Nederland?’

‘Nee, maar ze is wel onderweg. Als het goed is vertrekt haar vliegtuig over een uurtje vanaf Alicante.’

‘Mooi zo.’

‘Ben jij al in het ziekenhuis geweest?’

‘Ja vanmorgen. Daarom ben ik hier. Ik kon de oplader van haar telefoon niet vinden. Heb jij hem ergens gezien?’

‘Nee, ik heb alleen wat kleding en toiletspullen verzameld. Wacht eens even... vind je het erg om iets vies te doen?’

Vragend keek hij haar aan.

‘Uh, dat weet ik nog niet. Wat dan?’

Niolie voelde weer het zuur uit haar maag omhoogkomen. ‘Sorry, ik word weer misselijk... in de badkamerkast ligt een dooie muis.’

Roy begon meteen te lachen. ‘Ach, nee toch. Sinds die oude kater van je oma dood is, ben ik steeds de klos. Waar ligt dat beest?’

Ze vertelde hem waar hij het kadaver kon vinden en ging zelf aan de slag in de keuken. In de koelkast stonden nog wat geopende pakken met vla en sap. Ze maakte ze allemaal leeg en gooide de verpakkingen in de parse ton. Ook andere bederfelijke etenswaren verwijderde ze en gooide ze in de compost- of vuilnisbak. Voldaan maakte ze wat foto’s van de lege koelkast en het schoongemaakte aanrecht en apte die weer naar haar moeder, met een emoji van een opgestoken duim.

‘Roy?’ riep ze naar boven. ‘Ben je klaar?’

Er klonk wat gestommel, maar een antwoord bleef uit. Waar was hij gebleven? Ze liep de trap op en zag dat het luik naar de zolderetage openstond. Nieuwsgierig klom ze de neerhangende vlizotrap op en stak haar hoofd door de opening. Ook hier hing een vreemde geur. Ze kon die niet goed thuisbrengen. Het was schimmel of misschien wel van iets dat aan het vergaan was.

Roy zat op een krukje voor een open kast. Hij haalde een paar groene kaplaarzen van de laagste plank en blies het stof eraf. Tegelijkertijd begonnen hij en Niolie te hoesten.

‘Gatverdamme, hier mag ook weleens een stofzuiger doorheen,’ kuchte Roy. ‘Maar kijk eens, deze zocht ik. Ik zal binnenkort de tuin onder handen nemen.’

Niolie knikte goedkeurend. ‘Daar zal mijn moeder blij mee zijn. Ze heeft het vaak over de wildernis die hier achter het huis zou moeten liggen. Is het nog gelukt met die muis?’

‘Ja hoor, ik heb hem buiten in de vuilnisbak gegooid en heb meteen

de kast in de badkamer schoongemaakt.’

‘Fijn, hopelijk is die vieze lucht dan ook snel verdwenen. Zal ik naar je toekomen?’

‘Kijk wel uit voor de uitstekende splinters. De vloer is nogal versleten.’

Zich vasthoudend aan de rand van het luik trok ze zichzelf omhoog en klom de vliering op. Ze keek om zich heen. Er lagen wat opgerolde tapijten en in de hoek stond een oude schommelstoel. Ze pakte een oude lap en veegde de zitting schoon. Vergenoegd schommelde ze op en neer. Nu haar ogen aan de schemering gewend waren, zag ze dat de zolderverdieping best groot was. Ze had altijd gedacht dat het hier niet hoog genoeg was om te staan, maar zelfs Roy raakte het dak niet met zijn hoofd. Ook hij zat op zijn krukje om zich heen te kijken.

‘Kijk nou eens, onze oude speelgoedkist. Die ken jij toch nog wel van vroeger?’

‘Ach ja, hij stond toch naast de open haard?’

‘Inderdaad, achter opa’s stoel.’

Roy duwde de klep van de kist naar achteren.

Hij pakte een stapeltje met kinderboeken en gaf ze aan Niolie. Ze bekeek de voorkanten en herkende de bekende figuren: kabouter Pinkeltje en zijn vrouwtje Pinkelotje, Jip en Janneke en Noortje de koe. Glimlachend bladerde ze door de boekjes en hoorde haar moeders stem. Ze had haar zo vaak voorgelezen als ze bij oma en opa logeerden. Waarschijnlijk vond ze het zelf ook leuk om die oude verhalen weer eens te lezen.

Nogmaals reikte Roy iets aan. Een tas vol Barbies met kleren in allerlei variaties. De avondjurk met glitters en de zuurstokroze jumpsuit. Hoge plastic laarsjes en piepkleine nepbontmantels. Zelfs de auto van Ken was nog bewaard gebleven. Wat grappig om dit terug te vinden.

Ze gaf een zwiep aan de speelgoedauto. De Barbie-cabrio reed met een klap tegen een gietijzeren paraplubak op.

Roy lachte. ‘Je hebt net zoveel stuurtalent als je moeder!’

‘Zeg dat maar niet tegen haar. Ze werd al pissig toen ik voorstelde om deze keer geen auto te huren. Daar wilde ze niets van weten. Ik ben benieuwd of ze het toch doet.’

‘Het is natuurlijk wel makkelijk in deze situatie.’

‘Dat is ook zo. Jij kan haar natuurlijk ook niet steeds heen en weer

rijden als ze hier is.’

Hij fronste zijn wenkbrauwen. Even leek het of hij iets wilde zeggen, maar hij bedacht zich.

‘Hebben jullie nog iets afgesproken?’

‘Niet echt.’ Hij stond op en pakte de Barbie-auto. Voorzichtig deed hij hem terug in de tas en legde dat samen met de kinderboeken terug in de kist.

‘Wacht even Roy,’ zei Niolie. Ze stond op en boog zich over de kist. Er lagen nog wat zakken in met Lego en plastic speelgoedieren. Ze schoof ze opzij en liet haar handen over de bodem glijden.

‘Zoek je iets?’

‘Ja, oma had zo’n Chinees popje, ik speelde er altijd mee. Volgens mij zat het ook in deze kist of niet?’

‘Met dat beschilderde porseleinen hoofdje, bedoel je die pop?’

‘Inderdaad! Waar is die gebleven?’

‘Die ligt in die kast waar die dode muis in lag.’

‘Gadver, dat meen je niet!’

‘Die muis is weg, dus kijk maar even. Ik zag ’m liggen toen ik die planken schoonmaakte.’

Ze sloten de speelgoedkist en gingen een voor een de vlizotrap af. Roy klapte hem op en ging haar voor naar de badkamer. Hij opende de deur van de kast en snoof.

‘Niets meer te ruiken. Kijk eens, hier is het.’

De vieze lucht was inderdaad verdwenen. Toch voelde Niolie nog weerzin toen ze het zachte lijfje van het poppetje van hem overnam. De geschilderde schuine ogen die onder het zwarte steile haar uitkwamen, keken haar vriendelijk aan. De rode verf op de lippen was gebarsten en over het linkeroor liep een breuk die eindigde bij de overgang naar het stoffen poppenlichaam waar een stuk porselein ontbrak. In de zijden kimono die het lijfje bedekte, zaten scheuren die hier en daar hersteld waren met garen in een afwijkende kleur.

‘Ach, wat zonde. Ze is beschadigd.’

‘Wat grappig, ik heb dat popje jaren niet gezien, weet je nog hoe ze heet?’ vroeg Roy met een plagende stem.

Niolie keek hem met een schuin hoofd aan.

Roy lachte. ‘Ongeveer net zoals jij toch?’

‘Ja dat klopt,’ zei ze verbaasd. ‘Bizar eigenlijk, ik heb me eigenlijk nooit gerealiseerd dat ik naar een pop ben vernoemd!’

‘Weet jij nog wat haar naam is?’

‘Jawel. Het was een Chinese naam: Li Nio. Bijna net als ik, maar dan omgekeerd. Kijk, hier staat het in Chinese tekens in haar nek.’ Ze wees op twee minuscule Chinese lettertekens die net onder het zwarte haar op het porselein waren aangebracht. Als verspringende zigzagsteken liep de breuk dwars door de letters heen.

Ze kon urenlang spelen met dit popje als ze bij haar oma logeerde. Van een oude schoenendoos had ze een bedje gemaakt, met theedoeken als lakens. Ze had er lang niet aan gedacht, maar nu ze de lettertekens terugzag, bleek de herinnering zich glashelder in haar geheugen te hebben gegrift.

‘Li Nio komt helemaal uit het verre land China,’ hoorde ze haar oma zeggen.

‘Nee hoor,’ zei haar opa dan. ‘Ze komt uit Indonesië.’

‘Wat weet jij er nou van?’ reageerde haar oma geïrriteerd. ‘Li Nio heb ik gekregen van mijn moeder. En die heeft haar gekregen van een echte Chinese vrouw. Die uit China kwam!’

‘Ja, dat zal zo zijn. Maar daardoor weet je nog niet of die pop wel uit China afkomstig is. Er wonen al heel lang Chinezen in Indonesië.’

‘Bemoei je er toch niet mee, je weet er niks van,’ beet haar oma hem toe.

Meestal trok haar opa dan een raar gezicht, waarop oma de krant van tafel pakte en deed alsof ze hem een klap wou geven. Soms ontaardde dat in een strompelende achtervolging door de achterkamer waarbij opa gekke bekken bleef trekken en oma hem op zijn achterwerk probeerde te meppen.

Niolie streelde met haar vingers het gebarsten hoofdje van de pop.

‘Zou het nog te repareren zijn?’

‘Vast wel. Er zijn toch speciale poppendokters?’

‘Ja dat klopt. Zal ik haar meenemen, dan kijk ik of ik iemand in Jakarta kan vinden. Volgens oma komt het popje daar vandaan en ik las in een reisblog dat er een poppenmuseum is. Misschien weten zij waar dit soort poppen gerestaureerd kunnen worden.’

‘Tuurlijk,’ zei Roy geruststellend. ‘Neem maar mee. Wanneer ga je

ook alweer?’

‘Al best snel, over anderhalve maand.’ Ze bracht haar hand naar haar voorhoofd en streek over de frons tussen haar wenkbrauwen. ‘Ach, hoe moet dat dan hier?’

‘Met oma bedoel je?’

Niolie knikte.

‘Laten we eerst maar even afwachten hoe het nu verder gaat, oké?’

‘Dat is ook zo.’

Niolies telefoon maakte geluid. Ze bekeek het binnenkomende bericht. Het was van haar moeder die appte dat haar vliegtuig bijna ging opstijgen. Als mama er eenmaal was, moest zij maar samen met Roy bekijken wat het beste was, bedacht ze zich. Ze stopte het antieke popje voorzichtig in haar tas.

‘Kun jij me bij de tram afzetten?’ vroeg ze.

‘Zeker. Even kijken, daar bij haar bed zie ik de oplader. Moet ik nog meer meenemen?’

‘Ja graag: die rolkoffer! Dan hoef ik ’m nu niet mee te sjouwen naar het vliegveld.’

‘O, je gaat je moeder ophalen?’

‘Ja, daarna gaan we meteen door naar het ziekenhuis.’

‘Kom, laten we dan maar snel gaan.’